

кръгове, не можеше да постигне целта си и да бжде от полза за народното образование, докато не премина въ периодичния печатъ. Народнитѣ просвѣтителѣ, които станаха издателѣ, редакторѣ и сътрудницѣ на първитѣ периодични издания, пренесоха въ тѣхъ разискванията по нераздѣлно свързаното съ въпроситѣ за езика и правописа училищно дѣло. Почти всички вестници и списания, съ изключение на революционнитѣ отъ 70-тѣ години, разглеждатъ учебни програми и системи въ другитѣ културни страни и търсятъ начинъ за приложението имъ въ България, ратуватъ за подготовка на учителски кадъръ и за стабилизирането му, изтъкватъ нуждата отъ народни училища въ всѣко по-големо населено мѣсто и необходимостта отъ създаване на специални училища за учители, свещеници и др., като и сочатъ начини за основаването и издържането имъ. Повдигатъ и въпроса за образуване на културенъ центъръ. Съ възхищение се отнасятъ къмъ скромната дейность на учителитѣ, които неуморно прѣскаха просвѣта, въпрѣки всички лишения, насърчавайки по този начинъ интеллигентнитѣ граждани да се посвещаватъ на тази недоходна професия. Печатътъ полага всички усилия да пропагандира новото училище, да съдействува за увеличаване броя на училищата и на ученицитѣ. Така се отнасятъ съ училищната проблема, както казахме, почти всички вестници и списания отъ „Любословие“ и „Цариградски вѣстникъ“ до „Право“ и „Македония“ презъ 70-тѣ години. За да не се изпадне въ заблуждение, би трѣбвало да се изтъкне, че не всички периодични издания бѣха еднородни по начина за развитието на училищното дѣло. Забелязваха се противоречия, водѣха се полемики, но тѣ не увреждаха, а напротивъ спомагаха за поставяне училището на по-здрава основа. Само вестницитѣ на Каравелова („Свобода“, „Независимостъ“) и особно тѣзи на Ботйова („Д. на българскитѣ емигранти“, „Знаме“) не отдаватъ особно значение на българското училище и учители. Тѣ искатъ отъ тѣхъ много повече. Споредъ тѣхъ, само политическата свобода може да спомогне за подобрене, за модернизирание и напредѣкъ на училищното дѣло.

Българскиятъ печатъ има не само значение и заслуга, като усърденъ деятелъ за усвѣршенствуване и развитие на народното образование, но и като оръжие за непосредствено прѣскане на знание, просвѣта, за повдигане културното равнище на маситѣ, чрезъ здрава духовна храна. Той се стреми, съ предлагане на оригинални и преводни произведения да задоволява естетическата нужда на читателитѣ. Най-добритѣ белетристични произведения на първитѣ български писатели се явяватъ за пръвъ пѣтъ въ периодичния печатъ. В. Друмевъ, създателъ на българската повестъ, за пръвъ пѣтъ е обнародвалъ „Нещастна фамилия“ въ „Български Книжници“, докато най-хубавитѣ и най-ценнитѣ въ